

1571

USTAWA

z dnia 5 grudnia 2008 r.

o zmianie ustawy — Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. — Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 41 otrzymuje brzmienie:

„Art. 41. Powództwo ze stosunku małżeństwa wytacza się wyłącznie przed sąd, w którego

okręgu małżonkowie mieli ostatnie miejsce zamieszkania, jeżeli choć jedno z nich w okręgu tym jeszcze ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu. Z braku takiej podstawy wyłącznie właściwy jest sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej, a jeżeli i tej podstawy nie ma — sąd miejsca zamieszkania powoda.”;

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 29 września 1986 r. — Prawo o aktach stanu cywilnego, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks postępowania karnego, ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawę z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, ustawę z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej oraz ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 186, poz. 1379, Nr 208, poz. 1537 i 1540, Nr 226, poz. 1656 i Nr 235, poz. 1699, z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319, Nr 50, poz. 331, Nr 99, poz. 662, Nr 106, poz. 731, Nr 112, poz. 766 i 769, Nr 115, poz. 794, Nr 121, poz. 831, Nr 123, poz. 849, Nr 176, poz. 1243, Nr 181, poz. 1287, Nr 192, poz. 1378 i Nr 247, poz. 1845 oraz z 2008 r. Nr 59, poz. 367, Nr 96, poz. 609 i 619, Nr 110, poz. 706, Nr 116, poz. 731, Nr 119, poz. 772, Nr 120, poz. 779, Nr 122, poz. 796, Nr 171, poz. 1056, Nr 220, poz. 1431, Nr 228, poz. 1507 i Nr 231, poz. 1547.

2) art. 49 otrzymuje brzmienie:

„Art. 49. Niezależnie od przyczyn wymienionych w art. 48, sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie.”;

3) w art. 130²⁾:

a) uchyla się § 3 i 4;

b) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Przepisu § 1 nie stosuje się, gdy obowiązek uiszczenia opłaty stosunkowej powstał na skutek sprawdzenia przez sąd wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub zaskarżenia.”;

4) w art. 235 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 i 3 w brzmieniu:

„§ 2. Jeżeli charakter dowodu się temu nie sprzeciwia, sąd orzekający może postanowić, że jego przeprowadzenie nastąpi przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających dokonanie tej czynności na odległość. Sąd orzekający przeprowadza dowód w obecności sądu wezwanego lub referendarza sądowego w tym sądzie.

§ 3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje urządzeń i środków technicznych umożliwiających przeprowadzenie dowodu na odległość, sposób korzystania z tego rodzaju urządzeń i środków, jak również sposób przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisów dokonanych podczas jego przeprowadzenia, mając na względzie konieczność właściwego zabezpieczenia utrwalonego obrazu lub dźwięku przed utratą dowodu, jego zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem.”;

5) w art. 398²² § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Na orzeczenie referendarza sądowego co do istoty sprawy, orzeczenie kończące postępowanie, orzeczenia, o których mowa w art. 394 § 1 pkt 1, 2, 4²⁾, 5—9, orzeczenie co

do nadania klauzuli wykonalności, a także orzeczenia co do stwierdzenia wykonalności europejskiego nakazu zapłaty i co do wydania zaświadczenia, o którym mowa w art. 795⁸, przysługuje skarga, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Skargę rozpoznaje sąd, w którym wydano zaskarżone orzeczenie.

§ 2. W razie wniesienia skargi orzeczenie referendarza sądowego traci moc, z wyjątkiem orzeczenia o nadaniu klauzuli wykonalności i orzeczeń o stwierdzeniu wykonalności europejskiego nakazu zapłaty i o wydaniu zaświadczenia, o którym mowa w art. 795⁸.”;

6) w art. 403:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Można również żądać wznowienia w razie późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, albo wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu.”,

b) uchyla się § 3;

7) w art. 412 uchyla się § 3;

8) w art. 424¹¹ § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Jeżeli w chwili orzekania sprawa ze względu na osobę nie podlegała orzecznictwu sądów polskich albo w sprawie droga sądowa była niedopuszczalna, Sąd Najwyższy — stwierdzając niezgodność orzeczenia z prawem — uchyla zaskarżone orzeczenie oraz orzeczenie sądu pierwszej instancji i odrzuca pozew albo umarza postępowanie.”;

9) art. 479^{1a} otrzymuje brzmienie:

„Art. 479^{1a}. W sprawach gospodarczych rozpoznawanych według przepisów niniejszego działu, przepisy o innych postępowaniach odrębnych stosuje się w zakresie, w którym nie są one sprzeczne z przepisami tego działu. Nie dotyczy to spraw gospodarczych rozpoznawanych w europejskim postępowaniu nakazowym albo europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń.”;

10) uchyla się art. 479^{8a};

11) w art. 479¹² § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W razie niezłożenia odpisu wezwania do dobrowolnego spełnienia żądania lub reklamacji wraz z dowodem doręczenia albo wystąpienia go pozwanemu przesyłką poleconą, stosuje się przepis art. 130.”;

12) w części pierwszej w księdze pierwszej w tytule VII dodaje się dział VII w brzmieniu:

„Dział VII

Europejskie postępowania w sprawach transgranicznych

Rozdział 1.

Europejskie postępowanie nakazowe

Art. 505¹⁵. § 1. Sąd rozpoznaje sprawę w europejskim postępowaniu nakazowym, jeżeli są spełnione warunki określone w przepisach odrębnych.

§ 2. W sprawie rozpoznawanej według przepisów niniejszego rozdziału nie stosuje się przepisów o innych postępowaniach odrębnych.

Art. 505¹⁶. § 1. Europejskie postępowanie nakazowe należy do właściwości sądów rejonowych i okręgowych.

§ 2. Europejski nakaz zapłaty może wydać także referendarz sądowy.

§ 3. Referendarz sądowy może wydawać zarządzenia.

Art. 505¹⁷. Rozpoznanie sprawy następuje na posiedzeniu niejawnym.

Art. 505¹⁸. § 1. Jeżeli europejski nakaz zapłaty, zgodnie z przepisami odrębnymi, może zostać wydany tylko co do części roszczenia i powód wyraża na to zgodę, sprawę co do pozostałej części roszczenia sąd rozpoznaje we właściwym trybie. W przypadkach wskazanych w ustawie sąd rozpoznaje sprawę według przepisów o postępowaniach odrębnych, z wyłączeniem przepisów o postępowaniu nakazowym i upominawczym.

§ 2. W przypadku, o którym mowa w § 1, jeżeli sąd rozpoznaje sprawę według przepisów o postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych, przewodniczący wyznacza termin, w którym powód jest obowiązany w piśmie procesowym podać wszystkie twierdzenia oraz dowody na ich poparcie pod rygorem utraty prawa powoływania ich w toku postępowania, chyba że wykaże, iż ich powołanie w wyznaczonym terminie nie było możliwe albo że potrzeba ich powołania wynikła później. Przepis art. 479¹² § 1 zdanie drugie stosuje się. Wraz z odpisem pozwu pozwanemu doręcza się odpis pisma procesowego powoda.

Art. 505¹⁹. § 1. W razie wniesienia sprzeciwu zgodnie z przepisami odrębnymi, europejski nakaz zapłaty traci moc, a sąd rozpoznaje sprawę we właściwym trybie. W przypadkach wskazanych w ustawie sąd rozpoznaje sprawę według przepisów o postępowaniach odrębnych, z wyłączeniem przepisów o postępowaniu nakazowym i upominawczym.

§ 2. W przypadku, o którym mowa w § 1, jeżeli sąd rozpoznaje sprawę według przepisów o postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych, przewodniczący, zawiadamiając powoda o wniesieniu sprzeciwu, wyznacza termin, w którym powód obowiązany jest w piśmie procesowym podać wszystkie twierdzenia oraz dowody na ich poparcie pod rygorem utraty prawa powoływania ich w toku postępowania, chyba że wykaże, iż ich powołanie w wyznaczonym terminie nie było możliwe albo że potrzeba ich powołania wynikła później. Przepis art. 479¹² § 1 zdanie drugie stosuje się.

§ 3. Doręczając odpis pisma, o którym mowa w § 2, przewodniczący wyznacza termin, w którym pozwany jest obowiązany w piśmie procesowym podać wszystkie twierdzenia, zarzuty oraz dowody na ich poparcie pod rygorem utraty prawa powoływania ich w toku postępowania, chyba że wykaże, iż ich powołanie w wyznaczonym terminie nie było możliwe albo że potrzeba ich powołania wynikła później. Przepis art. 479¹⁴ § 2 zdanie drugie stosuje się.

§ 4. Jeżeli powód zgodnie z przepisami odrębnymi zażądał zakończenia postępowania na wypadek wniesienia sprzeciwu, sąd umarza postępowanie, orzekając o kosztach jak przy cofnięciu pozwu.

Art. 505²⁰. § 1. W razie stwierdzenia, że istnieje określona w przepisach odrębnych podstawa do uchylenia europejskiego nakazu zapłaty, na wniosek pozwanego sąd, który go wydał, a w przypadku nakazu wydanego przez referendarza sądowego — sąd, przed którym wytoczono powództwo, uchyła nakaz zapłaty.

§ 2. Wniosek powinien czynić zadość warunkom pisma procesowego i wskazywać okoliczności uzasadniające uchylenie europejskiego nakazu zapłaty.

§ 3. Przed uchyleniem europejskiego nakazu zapłaty sąd wysłucha powoda na posiedzeniu lub zażąda od niego oświadczenia na piśmie.

§ 4. Na postanowienie sądu w przedmiocie uchylenia europejskiego nakazu zapłaty przysługuje zażalenie.

Rozdział 2.

Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń

Art. 505²¹. § 1. Sąd rozpoznaje sprawę w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń, jeżeli spełnione są warunki określone w przepisach odrębnych.

§ 2. W sprawie rozpoznawanej według przepisów niniejszego rozdziału nie stosuje się przepisów o innych postępowaniach odrębnych.

Art. 505²². § 1. Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń należy do właściwości sądów rejonowych i okręgowych.

§ 2. Referendarz sądowy może wydawać zarządzenia.

Art. 505²³. Rozpoznanie sprawy następuje na posiedzeniu niejawnym. Sąd może wyznaczyć rozprawę w przypadkach wskazanych w przepisach odrębnych.

Art. 505²⁴. Jeżeli przepisy odrębne przewidują, że pozew powinien zostać zwrócony, sąd wydaje postanowienie.

Art. 505²⁵. § 1. Świadek składa zeznanie na piśmie, jeżeli sąd tak postanowi. W takim przypadku świadek składa przyrzeczenie przez podpisanie tekstu przyrzeczenia. Świadek obowiązany jest złożyć tekst zeznania w sądzie w terminie wyznaczonym przez sąd. Przepisy art. 165 § 2, art. 274 § 1 i art. 276 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Przesłuchanie strony następuje na piśmie, jeżeli sąd tak postanowi. Przepisu art. 303 nie stosuje się.

Art. 505²⁶. Wyrok wydany na posiedzeniu niejawnym wiąże sąd od chwili podpisania sentencji. Sąd z urzędu doręcza wyrok obu stronom z pouczeniem o przysługujących im środkach zaskarżenia.

Art. 505²⁷. § 1. Przepisy art. 505⁹—505¹¹, art. 505¹² § 1 i 3 oraz art. 505¹³ stosuje się.

§ 2. Uchylając zaskarżony wyrok, sąd drugiej instancji przekazuje sprawę do rozpoznania z wyłączeniem przepisów o postępowaniach odrębnych.”;

13) po art. 598¹³ dodaje się art. 598¹⁴ w brzmieniu:

„Art. 598¹⁴. § 1. Dla przymusowego odebrania, zgodnie z art. 598⁶—598¹², osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, na podstawie orzeczenia sądu albo innego organu państwa obcego, niezbędne jest stwierdzenie wykonalności tego orzeczenia. Przepisy art. 1150—1151² i 1151⁴ stosuje się odpowiednio.

§ 2. Wniosek, o którym mowa w art. 598⁶, uprawniony składa do sądu opiekuńczego, który byłby właściwy w sprawie o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką.”;

14) art. 734 otrzymuje brzmienie:

„Art. 734. Do udzielenia zabezpieczenia właściwy jest sąd, do którego właściwości należy rozpoznanie sprawy w pierwszej instancji. Jeżeli nie można ustalić takiego sądu, właściwy jest sąd, w którego okręgu ma być wykonane postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia, a z braku tej podstawy lub w przypadku, w którym postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia miałyby być wykonane w okręgach różnych sądów — sąd rejonowy dla m. st. Warszawy. Wniosek o udzielenie zabezpieczenia zgłoszony w toku postępowania rozpoznaje sąd tej instancji, w której toczy się postępowanie, z wyjątkiem przypadku, gdy sądem tym jest Sąd Najwyższy. Wtedy o zabezpieczeniu orzeka sąd pierwszej instancji.”;

15) w art. 795³ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Na postanowienie o odmowie wydania zaświadczenia europejskiego tytułu egzekucyjnego wierzycielowi przysługuje zażalenie. Odpisu zażalenia nie doręcza się dłużnikowi.”;

16) w części trzeciej w tytule I po dziale IIa dodaje się działy IIb i IIc w brzmieniu:

„Dział IIb.

Stwierdzenie wykonalności europejskiego nakazu zapłaty

Art. 795⁶. § 1. Sąd, który wydał europejski nakaz zapłaty, stwierdza z urzędu jego wykonalność, jeżeli zostały spełnione warunki określone w przepisach odrębnych.

§ 2. Postanowienie może wydać także referendarz sądowy.

Art. 795⁷. Na postanowienie w przedmiocie stwierdzenia wykonalności przysługuje zażalenie.

Dział IIc.

Zaświadczenie dotyczące orzeczenia wydanego w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń

Art. 795⁸. § 1. Sąd, który wydał orzeczenie w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń, wydaje na wniosek wierzyciela zaświadczenie określone w przepisach odrębnych, jeżeli spełnione są warunki określone w tych przepisach.

§ 2. Postanowienie może wydać także referendarz sądowy.

Art. 795⁹. Na postanowienie w przedmiocie wydania zaświadczenia przysługuje zażalenie.”;

17) w art. 820² § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W przypadku egzekucji prowadzonej na podstawie tytułu wykonawczego w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności tytułu egzekucyjnego, o którym mowa w art. 1153¹, art. 1153⁴ i art. 1153⁷, albo na podstawie tytułu wykonawczego w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności orzeczenia sądu wydanego w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń, sąd może na wniosek dłużnika zawiesić postępowanie także z innych przyczyn przewidzianych w przepisach odrębnych.”;

18) art. 840³ otrzymuje brzmienie:

„Art. 840³. Jeżeli podstawą egzekucji jest tytuł wykonawczy w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności orzeczenia sądu, o którym mowa w art. 1153¹, art. 1153⁴ lub art. 1153⁷, dłużnik może w drodze powództwa żądać odmowy wykonania takiego tytułu, w całości lub części, na podstawie określonej w przepisach odrębnych. Odmowa wykonania ma skutki pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności.”;

19) uchyla się art. 1096 i skreśla się poprzedzające go wyrazy „Przepis wstępny”;

20) art. 1097 i 1098 otrzymują brzmienie:

„Art. 1097. § 1. Jurysdykcja krajowa istniejąca w chwili wszczęcia postępowania trwa nadal, choćby jej podstawy odpadły w toku postępowania.

§ 2. Sąd nie może uznać, że brak jest jurysdykcji krajowej, jeżeli jej podstawy powstały w toku postępowania.

Art. 1098. § 1. Jeżeli sprawa o to samo roszczenie między tymi samymi stronami zawisła przed sądem państwa obcego wcześniej niż przed sądem polskim, sąd polski zawiesza postępowanie. Sąd nie zawiesza jed-

nak postępowania, jeżeli orzeczenie, które ma wydać sąd państwa obcego, nie będzie spełniało przesłanek jego uznania w Rzeczypospolitej Polskiej lub nie można oczekiwać, że postępowanie przed sądem państwa obcego zostanie prawomocnie zakończone w rozsądnym terminie.

§ 2. Po zakończeniu postępowania przed sądem państwa obcego, sąd umarza postępowanie, jeżeli orzeczenie sądu państwa obcego podlega uznaniu w Rzeczypospolitej Polskiej; w przeciwnym przypadku sąd postanowi podjąć postępowanie.

§ 3. Sąd na wniosek strony może także podjąć zawieszony postępowanie, jeżeli postępowanie przed sądem państwa obcego nie zostało zakończone w rozsądnym terminie.

§ 4. Przepisy § 1—3 stosuje się odpowiednio do sprawy zawistej przed innym niż sąd organem państwa obcego.”;

21) po art. 1098 dodaje się art. 1098¹ w brzmieniu:

„Art. 1098¹. Jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego postępowania w sprawie cywilnej toczącego się przed sądem lub innym organem państwa obcego, sąd może zawiesić postępowanie z urzędu, chyba że orzeczenie, które ma wydać sąd albo inny organ państwa obcego, nie spełni przesłanek jego uznania w Rzeczypospolitej Polskiej.”;

22) art. 1099 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1099. § 1. Brak jurysdykcji krajowej sąd bierze pod rozwagę z urzędu w każdym stanie sprawy. W razie stwierdzenia braku jurysdykcji krajowej sąd odrzuca pozew albo wniosek, z zastrzeżeniem art. 1104 § 2 lub art. 1105 § 5.

§ 2. Brak jurysdykcji krajowej stanowi przyczynę nieważności postępowania.”;

23) po art. 1099 dodaje się art. 1099¹ w brzmieniu:

„Art. 1099¹. § 1. Jeżeli brak podstaw uzasadniających jurysdykcję krajową w sprawie, a przeprowadzenie postępowania przed sądem lub innym organem państwa obcego nie jest możliwe albo nie można wymagać jego przeprowadzenia, sprawa należy do jurysdykcji krajowej, gdy wykazuje wystarczający związek z polskim porządkiem prawnym.

§ 2. W razie prawomocnego ustalenia przez sąd, że orzeczenie sądu lub innego organu państwa obcego nie podlega uznaniu w Rzeczypospolitej Polskiej, sprawa rozstrzygnięta tym orzeczeniem należy do jurysdykcji krajowej mimo braku podstaw uzasadniających tę jurysdykcję, jeżeli wykazuje wystarczający związek z polskim porządkiem prawnym.”;

24) uchyla się art. 1100—1102 oraz skreśla się poprzedzające je wyrazy: „Tytuł II. Przepisy łączne dla jurysdykcji krajowej (w postępowaniu procesowym i nieprocesowym)”;

25) art. 1103 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1103. Sprawy rozpoznawane w procesie należą do jurysdykcji krajowej, jeżeli pozwany ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu albo siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej.”;

26) po art. 1103 dodaje się art. 1103¹—1103¹⁰ w brzmieniu:

„Art. 1103¹. § 1. Sprawy małżeńskie oraz sprawy dotyczące małżeńskich stosunków majątkowych należą do jurysdykcji krajowej także wtedy, gdy:

1) oboje małżonkowie mieli ostatnie miejsce zamieszkania lub ostatnie miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli jedno z nich nadal ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej, lub

2) małżonek będący powodem ma co najmniej od roku bezpośrednio przed wszczęciem postępowania miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej, lub

3) małżonek będący powodem jest obywatelem polskim i ma co najmniej od sześciu miesięcy bezpośrednio przed wszczęciem postępowania miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej, lub

4) oboje małżonkowie są obywatelami polskimi.

§ 2. Jurysdykcja krajowa jest wyłączna, jeżeli oboje małżonkowie są obywatelami polskimi oraz mają miejsce zamieszkania i miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 3. Jurysdykcja krajowa w sprawie małżeńskiej obejmuje także orzekanie o władzy rodzicielskiej nad wspólnymi małoletnimi dziećmi małżonków.

Art. 1103². § 1. Sprawy ze stosunków między rodzicami i dziećmi należą do jurysdykcji krajowej także wtedy, gdy:

- 1) dziecko albo przysposobiony lub przysposabiający mają miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej lub
- 2) powód, jeżeli nie jest nim dziecko, ma co najmniej od roku bezpośrednio przed wszczęciem postępowania miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej, lub
- 3) powód, jeżeli nie jest nim dziecko, jest obywatelem polskim i ma co najmniej od sześciu miesięcy bezpośrednio przed wszczęciem postępowania miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej, lub
- 4) powód i pozwany są obywatelami polskimi.

§ 2. Jurysdykcja krajowa jest wyłączna, jeżeli wszystkie osoby występujące jako strony są obywatelami polskimi oraz mają miejsce zamieszkania i miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 1103³. § 1. Sprawy o alimenty oraz sprawy o roszczenia związane z ustaleniem pochodzenia dziecka należą do jurysdykcji krajowej także wtedy, gdy powodem jest uprawniony, który ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Sprawa o alimenty rozpoznawana łącznie ze sprawą małżeńską należy do jurysdykcji krajowej także wtedy, gdy do jurysdykcji krajowej należy sprawa małżeńska.

§ 3. Sprawa o roszczenia związane z ustaleniem pochodzenia dziecka rozpoznawana łącznie ze sprawą o ustalenie pochodzenia dziecka należy do jurysdykcji krajowej także wtedy, gdy do jurysdykcji krajowej należy sprawa o ustalenie pochodzenia dziecka.

Art. 1103⁴. § 1. Sprawy z zakresu prawa pracy, w których pracownik jest powodem, należą do jurysdykcji krajowej także wtedy, gdy praca zazwyczaj jest, była lub miała być wykonywana w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Sprawy z powództwa pracownika, dotyczące zapewnienia warunków zatrudnienia zgodnie z art. 67¹ i art. 67² Kodeksu pracy, należą do jurysdykcji krajowej także wtedy, gdy pracownik jest albo był skierowany do pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez pracodawcę mającego siedzibę w państwie będącym członkiem Unii Europejskiej.

§ 3. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio, gdy pracownik został skierowany do pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez pracodawcę mającego siedzibę w państwie niebędącym członkiem Unii Europejskiej.

Art. 1103⁵. § 1. Sprawy ze stosunku ubezpieczenia przeciwko ubezpieczycielowi należą do jurysdykcji krajowej także wtedy, gdy:

- 1) powód ma miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej lub
- 2) istnieje jurysdykcja krajowa w sprawie przeciwko ubezpieczycielowi głównemu, a pozwany ubezpieczyciel jest współubezpieczycielem, lub
- 3) zdarzenie wywołujące szkodę nastąpiło w Rzeczypospolitej Polskiej, a sprawa dotyczy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, ubezpieczenia nieruchomości albo ubezpieczenia nieruchomości i ruchomości, gdy powstała na nich szkoda wynikła z jednego zdarzenia.

§ 2. W sprawach, o których mowa w § 1, ubezpieczyciel jest traktowany jako mający miejsce zamieszkania albo siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli ma zakład lub oddział w Rzeczypospolitej Polskiej, a sprawa wynika z działalności tego zakładu lub oddziału.

Art. 1103⁶. § 1. Sprawy wynikające z umów, jeżeli powodem jest konsument, należą do jurysdykcji krajowej także wtedy, gdy konsument ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej i w Rzeczypospolitej Polskiej podjął czynności niezbędne do zawarcia umowy.

§ 2. W sprawach, o których mowa w § 1, druga strona umowy z konsumentem jest traktowana jak podmiot mający miejsce zamieszkania albo siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli ma zakład lub oddział w Rzeczypospolitej Polskiej, a umowa z konsumentem została zawarta w ramach działalności zakładu lub oddziału.

Art. 1103⁷. Sprawy rozpoznawane w procesie, inne niż wymienione w art. 1103¹—1103⁶, należą do jurysdykcji krajowej także wtedy, gdy dotyczą:

- 1) zobowiązania wynikającego z czynności prawnej, które zostało wykonane albo ma lub miało być wykonane w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) zobowiązania niewynikającego z czynności prawnej, które powstało w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) działalności znajdującego się w Rzeczypospolitej Polskiej zakładu lub oddziału pozwanego;
- 4) roszczenia o prawo majątkowe, a pozwany ma majątek w Rzeczypospolitej Polskiej lub przysługują mu prawa majątkowe w Rzeczypospolitej Polskiej o znacznej wartości w stosunku do wartości przedmiotu sporu;
- 5) przedmiotu sporu znajdującego się w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 6) spadku po osobie, która w chwili śmierci miała miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 1103⁸. § 1. Do wyłącznej jurysdykcji krajowej należą sprawy o prawa rzeczowe na nieruchomości i o posiadanie nieruchomości położonej w Rzeczypospolitej Polskiej, jak również sprawy ze stosunku najmu, dzierżawy i innych stosunków dotyczących używania takiej nieruchomości, z wyjątkiem spraw o czynsz i inne należności związane z używaniem lub pobieraniem pożytków z takiej nieruchomości.

§ 2. Do wyłącznej jurysdykcji krajowej należą także sprawy niewymienione w § 1 w zakresie, w którym rozstrzygnięcie dotyczy praw rzeczowych, posiadania lub używania nieruchomości położonej w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 1103⁹. Do wyłącznej jurysdykcji krajowej należą sprawy o rozwiązanie osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną, jak również o uchylenie lub stwierdzenie nieważ-

ności uchwał ich organów, jeżeli osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną ma siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 1103¹⁰. § 1. Jeżeli do jurysdykcji krajowej należy sprawa z powództwa głównego, jurysdykcja ta obejmuje również sprawę z powództwa wzajemnego.

§ 2. Jeżeli w sprawie występuje współuczestnictwo materialne, a jurysdykcja krajowa istnieje w stosunku do jednego ze współuczestników, sprawa należy do jurysdykcji krajowej w stosunku do wszystkich współuczestników.”;

27) art. 1104 i 1105 otrzymują brzmienie:

„Art. 1104. § 1. Strony oznaczonego stosunku prawnego mogą umówić się na piśmie o poddanie wynikłych lub mogących wyniknąć z niego spraw o prawa majątkowe jurysdykcji sądów polskich.

§ 2. Poddanie jurysdykcji sądów polskich spraw, o których mowa w § 1, może nastąpić również przez wdanie się w spór co do istoty sprawy, jeżeli pozwany nie podniesie zarzutu braku jurysdykcji krajowej.

§ 3. Przepisów § 1 i 2 nie stosuje się w sprawach, które według przepisów prawa polskiego należą do wyłącznej jurysdykcji sądów państwa obcego.

Art. 1105. § 1. Strony oznaczonego stosunku prawnego mogą umówić się na piśmie o poddanie jurysdykcji sądów państwa obcego wynikłych lub mogących wyniknąć z niego spraw o prawa majątkowe, wyłączając jurysdykcję sądów polskich, jeżeli umowa taka jest skuteczna według prawa mającego do niej zastosowanie w państwie obcym.

§ 2. Umowa wyłączająca jurysdykcję sądów polskich nie może dotyczyć spraw:

- 1) należących do wyłącznej jurysdykcji sądów polskich;
- 2) z zakresu prawa pracy, chyba że umowa zostanie zawarta po powstaniu sporu;
- 3) wynikłych lub mogących wyniknąć z umów zawartych przez konsumenta, który ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej;

4) wynikłych lub mogących wynikać ze stosunku ubezpieczenia.

§ 3. Jurysdykcji sądów polskich nie wyłącza umowa, na podstawie której tylko jedna ze stron może wytoczyć powództwo przed sądy państwa obcego.

§ 4. W sprawach wymienionych w § 2 pkt 3 dopuszczalne jest zawarcie umowy, na podstawie której konsument może wytoczyć powództwo przed sądy państwa obcego.

§ 5. W sprawach wymienionych w § 2 pkt 4 dopuszczalne jest zawarcie umowy, na podstawie której powództwo przeciwko ubezpieczycielowi może być wytoczone przed sądy państwa obcego.

§ 6. Jeżeli strony zawarły umowę wyłączającą jurysdykcję sądów polskich, art. 1104 § 2 stosuje się odpowiednio.”;

28) po art. 1105 dodaje się art. 1105¹ w brzmieniu:

„Art. 1105¹. Wymaganie zawarcia umowy na piśmie, przewidziane w art. 1104 § 1 i art. 1105 § 1, jest spełnione, jeżeli umowa jest zamieszczona w dokumencie podpisanym przez strony lub w wymienionych między nimi pismach lub oświadczeniach złożonych za pomocą środków porozumiewania się na odległość, które pozwalają utrwalić ich treść. Powołanie się w umowie podstawowej na dokument zawierający postanowienie odpowiadające umowie określonej w art. 1104 § 1 lub art. 1105 § 1 spełnia wymagania dotyczące formy tej umowy, jeżeli umowa podstawowa jest sporządzona na piśmie, a to powołanie czyni umowę częścią umowy podstawowej.”;

29) art. 1106 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1106. § 1. Do jurysdykcji krajowej należą sprawy o uznanie za zmarłego i o stwierdzenie zgonu osoby będącej obywatelem polskim lub cudzoziemca mającego ostatnie miejsce zamieszkania lub ostatnie miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Sąd polski może uznać za zmarłego cudzoziemca mającego ostatnie miejsce zamieszkania i ostatnie miejsce zwykłego pobytu za granicą, jeżeli sprawa wykazuje wystarczający związek z polskim porządkiem prawnym.

§ 3. Do jurysdykcji krajowej należą również sprawy o stwierdzenie zgonu cudzoziemca mającego

miejsce zamieszkania i miejsce zwykłego pobytu za granicą, jeżeli zgon nastąpił w Rzeczypospolitej Polskiej.”;

30) po art. 1106 dodaje się art. 1106¹—1106⁴ w brzmieniu:

„Art. 1106¹. § 1. Do jurysdykcji krajowej należą sprawy o ubezwłasnowolnienie osoby będącej obywatelem polskim lub cudzoziemca mającego miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Jurysdykcja krajowa jest wyłączna, jeżeli osoba, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, jest obywatelem polskim, mającym miejsce zamieszkania i miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 1106². § 1. Do jurysdykcji krajowej należą sprawy małżeńskie, jeżeli jeden z małżonków albo jedna z osób zamierzających zawrzeć małżeństwo jest obywatelem polskim albo, będąc cudzoziemcem, ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej bądź zamierza zawrzeć małżeństwo w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Sprawy o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej należą do jurysdykcji krajowej także wtedy, gdy majątek wspólny albo jego znaczna część znajduje się w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 1106³. Do jurysdykcji krajowej należą sprawy z zakresu stosunków między rodzicami a dziećmi, jeżeli:

1) dziecko, którego sprawa dotyczy, ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej lub

2) wnioskodawca i dziecko, którego sprawa dotyczy, są obywatelami polskimi.

Art. 1106⁴. § 1. Do jurysdykcji krajowej należą sprawy o przysposobienie, jeżeli osoba, która ma być przysposobiona, jest obywatelem polskim albo, będąc cudzoziemcem, ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Sprawy o przysposobienie należą do jurysdykcji krajowej także wtedy, gdy przysposabiający jest obywatelem polskim i ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

spolitej Polskiej. W razie przysposobienia wspólnego przez małżonków wystarczające jest, że jeden z małżonków jest obywatelem polskim i ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 3. Jurysdykcja krajowa jest wyłączna, jeżeli przysposabiający, a w razie przysposobienia wspólnego — każdy z przysposabiających małżonków, oraz osoba, która ma być przysposobiona, są obywatelami polskimi, mającymi miejsce zamieszkania i miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.”;

31) art. 1107 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1107. § 1. Do jurysdykcji krajowej należą sprawy z zakresu opieki i kurateli nad osobą będącą obywatelem polskim lub cudzoziemcem mającym miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej, jak również sprawy z zakresu kurateli nad osobą prawną lub niebędącą osobą prawną jednostką organizacyjną, mającą siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej. Ustanowienie kurateli do załatwienia poszczególnej sprawy należy do jurysdykcji krajowej, jeżeli należy do niej ta sprawa.

§ 2. Sądy polskie mogą w razie potrzeby wydawać zarządzenia w zakresie opieki i kurateli co do położonego w Rzeczypospolitej Polskiej majątku cudzoziemca mającego miejsce zamieszkania i miejsce zwykłego pobytu za granicą, jeżeli okaże się to konieczne w interesie tego cudzoziemca.

§ 3. Sądy polskie mogą wydawać zarządzenia w zakresie opieki i kurateli również w przypadkach innych niż wymienione w § 1 i 2, jeżeli sprawa wykazuje wystarczający związek z polskim porządkiem prawnym lub jeżeli zachodzi pilna potrzeba udzielenia ochrony cudzoziemcowi, który przebywa w Rzeczypospolitej Polskiej, mającemu miejsce zamieszkania i miejsce zwykłego pobytu za granicą.”;

32) po art. 1107 dodaje się art. 1107¹ w brzmieniu:

„Art. 1107¹. Do wyłącznej jurysdykcji krajowej należą sprawy o prawa rzeczowe na nieruchomości i o posiadanie nieruchomości położonej w Rzeczypospolitej Polskiej.”;

33) art. 1108 i 1109 otrzymują brzmienie:

„Art. 1108. § 1. Do jurysdykcji krajowej należą sprawy spadkowe, jeżeli spadkodawca w chwili śmierci był obywatelem polskim lub miał miejsce zamieszkania bądź miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Do jurysdykcji krajowej należą również sprawy spadkowe, jeżeli majątek spadkowy albo jego znaczna część znajduje się w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 1109. W stosunku do spadku podlegającego jurysdykcji sądu polskiego po osobie, która w chwili śmierci nie miała miejsca zamieszkania lub miejsca zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej, sąd może wydać postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku na wniosek polskiego przedstawicielstwa dyplomatycznego lub urzędu konsularnego.”;

34) po art. 1109 dodaje się art. 1109¹ w brzmieniu:

„Art. 1109¹. § 1. Do wyłącznej jurysdykcji krajowej należą sprawy z zakresu postępowania rejestrowego dotyczące rejestru prowadzonego w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Do wyłącznej jurysdykcji krajowej należą rozpoznawane przez sąd rejestrowy sprawy o rozwiązanie osoby prawnej lub niebędącej osobą prawną jednostki organizacyjnej, jeżeli osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną ma siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 3. Do jurysdykcji krajowej należą również inne sprawy rozpoznawane przez sąd rejestrowy, jeżeli właściwy miejscowo sąd rejestrowy znajduje się w Rzeczypospolitej Polskiej.”;

35) art. 1110 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1110. Do jurysdykcji krajowej należą również inne niż wymienione w art. 1106—1109¹ sprawy rozpoznawane w postępowaniu nieprocesowym, jeżeli sprawa dotyczy osoby będącej obywatelem polskim, cudzoziemca mającego miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej albo osoby prawnej lub niebędącej osobą prawną jednostki organizacyjnej, mającej siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej, a także, jeżeli sprawa z innych względów wykazuje wystarczający związek z polskim porządkiem prawnym.”;

36) po art. 1110 dodaje się art. 1110¹ i 1110² w brzmieniu:

„Art. 1110¹. W sprawach o podział majątku wspólnego, o dział spadku, jak również w sprawach dotyczących zarządu związanego ze współwłasnością i o zniesienie współwłasności, przepisy art. 1104—1105¹ stosuje się odpowiednio.

Art. 1110². Jurysdykcja krajowa w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym jest wyłączna w zakresie, w którym rozstrzygnięcie dotyczy praw rzeczowych na nieruchomości lub posiadania nieruchomości położonej w Rzeczypospolitej Polskiej.”;

37) w części czwartej w księdze pierwszej po tytule IV dodaje się tytuł IVa w brzmieniu:

„Tytuł IVa.

Jurysdykcja krajowa w postępowaniu zabezpieczającym i egzekucyjnym

Art. 1110³. § 1. Przepisy o podstawach jurysdykcji krajowej zawarte w tytule III i tytule IV stosuje się odpowiednio w postępowaniu zabezpieczającym. Umowa, o której mowa w art. 1105 § 1, jest jednak bezskuteczna, jeżeli wyłącza jurysdykcję sądów polskich jedynie w postępowaniu zabezpieczającym.

§ 2. Jurysdykcja krajowa w postępowaniu zabezpieczającym istnieje także wtedy, gdy zabezpieczenie może być wykonane w Rzeczypospolitej Polskiej lub wywołać skutek w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 1110⁴. § 1. Do wyłącznej jurysdykcji krajowej należą sprawy egzekucyjne, jeżeli egzekucja ma być wszczęta lub jest prowadzona w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do wykonania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia.

§ 3. Do wyłącznej jurysdykcji krajowej należą sprawy z powództw przeciwegzekucyjnych, jeżeli egzekucja ma być wszczęta lub jest prowadzona w Rzeczypospolitej Polskiej.”;

38) w części czwartej w księdze pierwszej w nazwie tytułu V wyrazy: „Tytuł V. Zwolnienie od jurysdykcji krajowej” zastępuje się wyrazami: „Księga pierwsza a. Immunitet sądowy i egzekucyjny”;

39) art. 1111—1113 otrzymują brzmienie:

„Art. 1111. § 1. Nie mogą być pozywane przed sądy polskie następujące osoby:

- 1) uwierzytelnieni w Rzeczypospolitej Polskiej szefowie przedstawicielstw dyplomatycznych państw obcych;
- 2) członkowie personelu dyplomatycznego przedstawicielstw państw obcych w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) inne osoby korzystające z immunitetów dyplomatycznych na mocy ustaw, umów lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych;
- 4) członkowie rodzin osób wymienionych w pkt 1—3, jeżeli pozostają z nimi we wspólnocie domowej i nie mają obywatelstwa polskiego.

§ 2. Przepisy § 1 nie mają zastosowania do osób w nim wymienionych w odniesieniu do:

- 1) spraw z zakresu prawa rzeczowego dotyczących prywatnego mienia nieruchomości położonego w Rzeczypospolitej Polskiej, chyba że mienie to jest w posiadaniu tych osób w imieniu państwa wysyłającego dla celów przedstawicielstwa dyplomatycznego lub odpowiedniej organizacji międzynarodowej dla celów organizacji;
- 2) spraw dotyczących spadków, w których osoby te występują jako spadkobiercy, zapisobiercy, wykonawcy testamentów, zarządcy lub kuratorzy spadku w charakterze osób prywatnych, nie zaś w imieniu państwa wysyłającego lub odpowiedniej organizacji międzynarodowej;
- 3) spraw dotyczących zawodowej lub gospodarczej działalności tych osób, wykonywanej przez nie w Rzeczypospolitej Polskiej poza funkcjami urzędowymi.

Art. 1112. § 1. Nie mogą być pozywane przed sądy polskie w sprawach wchodzących w zakres czynności dokonanych w toku pełnienia ich funkcji urzędowych następujące osoby:

- 1) urzędnicy pełniący funkcje konsularne w imieniu państw obcych niezależnie od posiadanego obywatelstwa;
- 2) cudzoziemcy będący pracownikami administracyjnymi i technicznymi przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych w Rzeczypospolitej Polskiej lub członkami personelu służby przedstawicielstw dyplomatycznych

nich oraz inne osoby zrównane z nimi na mocy ustaw, umów lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych.

§ 2. Przepis § 1 nie ma zastosowania w stosunku do urzędników pełniących funkcje konsularne oraz pracowników administracyjnych i technicznych urzędów konsularnych w przypadku wytoczenia przeciwko tym osobom powództw:

- 1) wynikłych z zawarcia przez nie umowy, w której nie występowały wyraźnie lub w sposób dorozumiany jako przedstawiciele państwa wysyłającego;
- 2) o wynagrodzenie szkody powstałej w wyniku wypadku spowodowanego w Rzeczypospolitej Polskiej przez pojazd, statek morski, statek żegluga śródlądowej lub statek powietrzny.

Art. 1113. Immunitet sądowy sąd bierze pod uwagę z urzędu w każdym stanie sprawy. W razie stwierdzenia istnienia immunitetu sąd odrzuca pozew albo wniosek. Rozpoznanie sprawy z naruszeniem immunitetu sądowego powoduje nieważność postępowania. Jeżeli osoba, przeciwko której albo z udziałem której wszczęto sprawę, uzyska immunitet sądowy w toku postępowania, sąd umarza postępowanie.”;

40) po art. 1113 dodaje się art. 1113¹ w brzmieniu:

„Art. 1113¹. § 1. Osoby wymienione w art. 1111 § 1, jak również osoby wymienione w art. 1112 § 1 pkt 2, z wyjątkiem pracowników administracyjnych i technicznych urzędów konsularnych państw obcych w Rzeczypospolitej Polskiej, nie mają obowiązku składania zeznań w charakterze świadków lub występowania w charakterze biegłego lub tłumacza, jak również obowiązku przedstawienia dokumentu lub przedmiotu oględzin, chyba że uprawniona do tego osoba wyrazi zgodę.

§ 2. Urzędnicy pełniący funkcje konsularne, pracownicy administracyjni i techniczni urzędów konsularnych państw obcych w Rzeczypospolitej Polskiej, o których mowa w art. 1112 § 1, jak również członkowie personelu służby tych urzędów będący cudzoziemcami, nie mają obowiązku — co do faktów związanych z wykonywaniem ich funkcji — składania zeznań w charakterze świadków lub występowania w charakterze biegłych co do treści prawa państwa wysyłającego, jak również obo-

wiązku przedstawienia dokumentu lub przedmiotu oględzin, chyba że uprawniona do tego osoba wyrazi zgodę.

§ 3. W razie wyrażenia zgody, o której mowa w § 1 lub 2, nie można stosować środków przymusu, ani grozić ich zastosowaniem.”;

41) art. 1114 i 1115 otrzymują brzmienie:

„Art. 1114. § 1. Przepisy art. 1111 § 1 i art. 1112 § 1 nie mają zastosowania w przypadku, jeżeli państwo wysyłające w sposób wyraźny zrzeknie się immunitetu sądowego w stosunku do osób wymienionych w tych przepisach.

§ 2. W stosunku do urzędników międzynarodowych, korzystających z immunitetu sądowego, zrzeczenie się immunitetu przewidziane w § 1 musi być dokonane przez odpowiednią organizację międzynarodową.

§ 3. Niezależnie od postanowień § 1 i 2 osobom wymienionym w art. 1111 § 1 i art. 1112 § 1 nie przysługuje immunitet sądowy w sprawach:

- 1) w których osoby te wszczynają postępowanie przed sądem polskim;
- 2) z powództw wzajemnych przeciwko tym osobom;
- 3) z powództw przeciwegzekucyjnych wytoczonych przeciwko nim.

Art. 1115. § 1. Przeciwko osobom, które na podstawie art. 1111 § 1 i art. 1112 § 1 korzystają z immunitetu sądowego w zakresie przewidzianym w tych przepisach, nie może być także prowadzona egzekucja, chyba że chodzi o sprawę, w której osobom tym nie przysługuje immunitet sądowy.

§ 2. Przeciwko osobom określonym w § 1, w stosunku do których państwo wysyłające lub odpowiednia organizacja międzynarodowa zrzekły się immunitetu sądowego, może być prowadzona egzekucja jedynie w przypadku wyraźnego zrzeczenia się immunitetu przez państwo wysyłające lub odpowiednią organizację międzynarodową także w odniesieniu do postępowania egzekucyjnego.

§ 3. Jeżeli prowadzenie egzekucji jest dozwolone, niedopuszczalna jest egzekucja z mienia służącego do użytku urzędowego oraz przez stosowanie przymusu wobec osoby dłużnika.

§ 4. Egzekucja jest niedopuszczalna w pomieszczeniach zajmowanych przez przedstawicielstwa dyplomatyczne, misje zagraniczne lub urzędy konsularne państw obcych w Rzeczypospolitej Polskiej oraz w mieszkaniach osób wymienionych w art. 1111 § 1, chyba że szef przedstawicielstwa dyplomatycznego, misji zagranicznej lub urzędu konsularnego wyrazi na to zgodę.”;

42) po art. 1115 dodaje się art. 1115¹ w brzmieniu:

„Art. 1115¹. Przepisy art. 1111—1115 stosuje się odpowiednio w postępowaniu zabezpieczającym.”;

43) art. 1116 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1116. W razie wątpliwości co do istnienia immunitetu sądowego lub egzekucyjnego sąd może zwrócić się do Ministra Sprawiedliwości o informację.”;

44) art. 1117 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1117. § 1. Zdolność sądową cudzoziemców, zagranicznych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi określa się według prawa właściwego dla ich zdolności prawnej.

§ 2. Zdolność procesową podmiotów wymienionych w § 1 określa się według prawa właściwego dla ich zdolności do czynności prawnych.

§ 3. Cudzoziemiec niemający zdolności procesowej według prawa wskazanego w § 2 może dokonywać czynności procesowych przed sądem polskim, jeżeli miałby zdolność procesową według prawa polskiego.”;

45) art. 1119—1121 otrzymują brzmienie:

„Art. 1119. Powód, który nie ma miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedziby w Rzeczypospolitej Polskiej lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, jest obowiązany na żądanie pozwanego złożyć kaucję na zabezpieczenie kosztów procesu.

Art. 1120. Powód nie ma obowiązku określonego w art. 1119:

1) jeżeli ma w Rzeczypospolitej Polskiej majątek wystarczający na zapłatę kosztów;

2) jeżeli przysługuje mu lub uzyskał zwolnienie od kosztów sądowych;

3) w sprawach małżeńskich niemajątkowych, w sprawach z powództwa wzajemnego oraz w postępowaniu nakazowym, upominawczym i uproszczonym;

4) w sprawach, które strony zgodnie poddały jurysdykcji sądów polskich;

5) jeżeli orzeczenie sądu polskiego zasądzające koszty procesu od powoda na rzecz pozwanego byłoby wykonalne w państwie, w którym powód ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedzibę.

Art. 1121. § 1. Pozwany może zgłosić żądanie zabezpieczenia kosztów przed w dniem się w spór co do istoty sprawy.

§ 2. Późniejsze zgłoszenie żądania jest dopuszczalne, jeżeli dopiero w toku sprawy:

1) pozwany dowiedział się, że powód nie ma miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedziby w Rzeczypospolitej Polskiej lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej;

2) ustała podstawa prawna do zwolnienia powoda od obowiązku złożenia kaucji.”;

46) w art. 1123 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Kaucję składa się na rachunek depozytowy sądu, chyba że sąd określi inny sposób jej złożenia.”;

47) w art. 1124 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Po bezskutecznym upływie terminu sąd odrzuca pozew lub środek odwoławczy, orzekając o kosztach jak w przypadku cofnięcia pozwu.”;

48) art. 1127 i 1128 otrzymują brzmienie:

„Art. 1127. Pierwszeństwo zaspokojenia z kaucji złożonej przez powoda przysługuje pozwanemu przed wszystkimi innymi wierzycielami powoda.

Art. 1128. Przepisy tytułu niniejszego stosuje się odpowiednio w postępowaniu nieprocesowym.”;

49) art. 1129 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1129. Cudzoziemcy, zagraniczne osoby prawne i jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi korzystają ze zwolnienia od kosztów sądowych na zasadach przewidzianych w przepisach odrębnych.”;

50) w części czwartej w księdze drugiej tytuł tytułu IV otrzymuje brzmienie:

„Pomoc prawna”;

51) art. 1130 i 1131 otrzymują brzmienie:

„Art. 1130. § 1. W sprawach przeprowadzania dowodów i dokonywania innych czynności oraz doręczania pism sądowych sądy porozumiewają

się z sądami lub innymi organami państw obcych oraz z polskimi przedstawicielstwami dyplomatycznymi i urzędami konsularnymi, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

§ 2. Czynności, o których mowa w § 1, może wykonywać referendarz sądowy, z wyjątkiem przeprowadzania dowodu.

Art. 1131. § 1. Sądy występują o przeprowadzenie dowodów za granicą do sądów lub innych organów państw obcych.

§ 2. Wnioski są przesyłane bezpośrednio, jeżeli taki sposób dopuszcza prawo państwa wezwanego, lub za pośrednictwem polskiego przedstawicielstwa dyplomatycznego lub urzędu konsularnego. Nie wyłącza to innych sposobów przesyłania wniosków.

§ 3. Sąd może wnosić o bezpośrednie zawiadomienie go, stron i ich przedstawicieli, w tym pełnomocników, o miejscu i czasie przeprowadzenia dowodu w celu umożliwienia obecności przy przeprowadzeniu dowodu lub udziału w tej czynności.

§ 4. Jeżeli nie sprzeciwia się temu prawo państwa wezwanego, sąd może wyznaczyć jednego ze swych członków (sędziego wyznaczony), aby był obecny przy przeprowadzaniu za granicą dowodu przez sąd lub inny organ państwa wezwanego, jak również, aby brał udział w tej czynności. Sąd może w tym celu wyznaczyć również biegłego.

§ 5. Za zgodą państwa wezwanego sąd lub sędzia wyznaczony może przeprowadzić dowód bezpośrednio w państwie wezwanym. Przepisów kodeksu o środkach przymusu nie stosuje się.

§ 6. W przypadkach wskazanych w § 1—5 sąd może postanowić, w porozumieniu z sądem lub innym organem państwa wezwanego, że przeprowadzenie dowodu, którego charakter się temu nie sprzeciwia, nastąpi przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających obecność lub udział w dokonaniu tej czynności albo jej dokonanie na odległość.”;

52) po art. 1131 dodaje się art. 1131¹ w brzmieniu:

„Art. 1131¹. Przepis art. 1131 stosuje się odpowiednio, jeżeli sądy występują do sądów lub innych organów państw obcych o dokonanie innych czynności niż przeprowadzenie dowodów.”;

53) art. 1132 i 1133 otrzymują brzmienie:

„Art. 1132. § 1. Sądy występują o doręczenie pism sądowych osobie mającej miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedzibę za granicą do sądów lub innych organów państw obcych.

§ 2. Wnioski są przesyłane bezpośrednio, jeżeli taki sposób dopuszcza prawo państwa wezwanego, lub za pośrednictwem polskiego przedstawicielstwa dyplomatycznego lub urzędu konsularnego. Nie wyłącza to innych sposobów przesyłania wniosków.

Art. 1133. § 1. Sąd może doręczyć pisma sądowe osobie przebywającej lub mającej siedzibę za granicą pocztą listem poleconym za potwierdzeniem odbioru, jeżeli taki sposób dopuszcza prawo państwa, w którym ma nastąpić doręczenie.

§ 2. Jeżeli nie jest możliwe doręczenie z powodu odmowy wykonania wniosku przez sąd lub inny organ państwa wezwanego lub długotrwałego niewykonywania wniosku, sąd może doręczyć pisma w sposób określony w § 1, także wówczas, gdy takiego sposobu nie dopuszcza prawo państwa, w którym ma nastąpić doręczenie.”;

54) po art. 1133 dodaje się art. 1133¹ w brzmieniu:

„Art. 1133¹. Przepisy art. 1132 i 1133 stosuje się odpowiednio do doręczania pism pozasądowych.”;

55) art. 1134 i 1135 otrzymują brzmienie:

„Art. 1134. Sądy mogą występować do polskiego przedstawicielstwa dyplomatycznego lub urzędu konsularnego o przeprowadzenie dowodu lub o doręczenie pisma, jeżeli osoba mająca być przesłuchana lub odbiorca pisma jest obywatelem polskim przebywającym za granicą.

Art. 1135. § 1. Sądy polskie przeprowadzają dowody i doręczają pisma na wniosek sądów i innych organów państw obcych. W przypadkach takich właściwy jest sąd rejonowy, w którego okręgu ma być przeprowadzony dowód lub ma nastąpić doręczenie pisma.

§ 2. Sąd polski odmawia wykonania czynności wymienionych w § 1, jeżeli:

1) ich wykonanie byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego);

- 2) ich wykonanie nie należy do zakresu działania sądów polskich;
- 3) państwo, z którego pochodzi wniosek, odmawia sądom polskim wykonywania takich czynności;
- 4) nie została złożona w terminie zaliczka, o której mowa w art. 1135¹ § 3.”;

56) po art. 1135 dodaje się art. 1135¹—1135⁵ w brzmieniu:

„Art. 1135¹. § 1. Wykonanie wniosku sądu lub innego organu państwa obcego o przeprowadzenie dowodu lub doręczenie pism sądowych przez sąd polski odbywa się według prawa polskiego. Sąd wezwany może jednak na wniosek sądu lub innego organu państwa obcego zastosować przy wykonaniu wniosku inny sposób od przewidzianego przez prawo polskie, jeżeli ten sposób wykonania wniosku nie jest zakazany przez prawo polskie i nie jest sprzeczny z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego).

§ 2. Jeżeli sąd lub inny organ państwa obcego zwróci się do sądu o doręczenie pisma sądowego osobie przebywającej w Rzeczypospolitej Polskiej, nie dołączając tłumaczenia tego pisma na język polski, doręcza się je odbiorcy, o ile zechce je przyjąć. Odbiorcę, który odmawia przyjęcia pisma, należy pouczyć o możliwości wystąpienia w związku z tym niekorzystnych skutków prawnych za granicą.

§ 3. Jeżeli w wykonaniu wniosku sądu lub innego organu państwa obcego mogą powstać koszty związane z udziałem biegłych, tłumaczy, świadków i innych osób, sąd wykonuje wniosek dopiero po złożeniu w wyznaczonym terminie stosownej zaliczki przez sąd lub inny organ państwa obcego. To samo dotyczy kosztów mogących powstać w wyniku zastosowania innego sposobu niż przewidziany przez prawo polskie.

Art. 1135². § 1. Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, sądy zawiadamiają bezpośrednio sąd lub inny organ państwa wzywającego, jak również strony i ich przedstawicieli, w tym pełnomocników, o miejscu i czasie przeprowadzenia dowodu w celu umożliwienia obecności

przy przeprowadzeniu dowodu lub udziału w tej czynności tylko na ich wniosek.

§ 2. Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, sędzia lub inna osoba wyznaczona przez sąd lub inny organ państwa wzywającego mogą być obecni przy przeprowadzaniu dowodu lub brać udział w tej czynności tylko za zgodą sądu.

§ 3. Na wniosek sądu lub innego organu państwa wzywającego sąd może wyrazić zgodę na bezpośrednie przeprowadzenie dowodu w Rzeczypospolitej Polskiej przez sąd lub inny organ państwa wzywającego lub wyznaczone przez nich osoby, jeżeli przeprowadzenie dowodu nie będzie sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego). W takim przypadku sąd na wniosek sądu lub innego organu państwa wzywającego stosuje przepisy kodeksu o środkach przymusu. Przeprowadzenie dowodu następuje w obecności sądu lub sędziego wyznaczonego.

§ 4. W przypadkach wskazanych w § 1—3 sąd może wyrazić zgodę na przeprowadzenie dowodu, którego charakter się temu nie sprzeciwia, przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających obecność lub udział w dokonaniu tej czynności albo jej dokonanie na odległość.

Art. 1135³. § 1. Doręczenie pism sądowych osobom przebywającym w Rzeczypospolitej Polskiej, którym przysługuje immunitet sądowy lub egzekucyjny, oraz innym osobom przebywającym w budynkach lub pomieszczeniach korzystających z nietykalności na podstawie ustaw, umów lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych, dokonuje się za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do doręczania pism sądowych obywatelom polskim przebywającym za granicą, którzy korzystają z immunitetu dyplomatycznego lub konsularnego.

Art. 1135⁴. Przepisy art. 1135—1135³ stosuje się odpowiednio do wykonywania przez sądy polskie innych czynności niż przeprowadzanie dowodu oraz do doręczania pism pozasądowych.

Art. 1135⁵. § 1. Strona mająca miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedzibę za granicą, jeżeli nie ustanowiła pełnomocnika do prowadzenia sprawy zamieszkałego w Rzeczypospolitej Polskiej, obowiązana jest wskazać w Rzeczypospolitej Polskiej pełnomocnika do doręczeń.

§ 2. W razie niewskazania pełnomocnika do doręczeń, przeznaczone dla tej strony pisma sądowe pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia. Stronę należy o tym pouczyć przy pierwszym doręczeniu. Strona powinna być również pouczona o możliwości złożenia odpowiedzi na pismo wszczynające postępowanie i wyjaśnień na piśmie oraz o tym, kto może być ustanowiony pełnomocnikiem.”;

57) art. 1137 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1137. Sąd może zabezpieczyć dowód znajdujący się w Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli jest to potrzebne do dochodzenia roszczenia za granicą. Wniosek o zabezpieczenie dowodu składa się w sądzie rejonowym, w którego okręgu dowód ma być przeprowadzony. O terminie wyznaczonym do przeprowadzenia dowodu zawiadamia się wnioskodawcę, chyba że zachodzi wypadek niecierpiący zwłoki. Poza tym stosuje się odpowiednio art. 310 oraz art. 312—314.”;

58) art. 1138 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1138. Zagraniczne dokumenty urzędowe mają moc dowodową na równi z polskimi dokumentami urzędowymi. Dokument dotyczący przeniesienia własności nieruchomości położonej w Rzeczypospolitej Polskiej powinien być uwierzytelniony przez polskie przedstawicielstwo dyplomatyczne lub urząd konsularny. To samo dotyczy dokumentu, którego autentyczności strona zaprzeczyła.”;

59) w części czwartej w księdze drugiej tytuł tytułu VII otrzymuje brzmienie:

„Czynności dotyczące spadku po cudzoziemcach”;

60) art. 1139 i 1140 otrzymują brzmienie:

„Art. 1139. § 1. W sprawach spadkowych z zakresu postępowania nieprocesowego, w których sądom polskim nie przysługuje jurysdykcja, dokonują one z urzędu zabezpieczenia spadku oraz otwarcia i ogłoszenia testamentu. Zawiadamia się o tym właściwego konsula, który może uczestniczyć w postępowaniu.

§ 2. Organom państwa, którego obywatelem był spadkodawca, wydaje się na żądanie wypis testamentu oraz protokołu otwarcia i ogłoszenia testamentu. Oryginał testamentu może być wydany, jeżeli nie przewiduje się dalszych czynności urzędowych w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 1140. § 1. Sąd z urzędu postanowi o wezwaniu przez ogłoszenie osób roszcujących sobie prawa do spadku, spadkobierców i wierzycieli spadkodawcy, aby w ciągu trzech miesięcy zgłosili i uprawdopodobnili swoje prawa. W ogłoszeniu należy wskazać obywatelstwo, miejsce zamieszkania i miejsce zwykłego pobytu spadkodawcy.

§ 2. Ogłoszenie doręcza się właściwemu urzędowi skarbowemu i konsulowi.”;

61) w art. 1141 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W przeciwnym razie wyznacza się rozprawę, na którą wzywa się osoby zainteresowane. Po wysłuchaniu stawających sąd wyda postanowienie o zabezpieczeniu zgłoszonych i uprawdopodobnionych praw osób zamieszkałych w Rzeczypospolitej Polskiej oraz obywateli polskich zamieszkałych za granicą, jak również o zabezpieczeniu należnych podatków. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.”;

62) w art. 1142 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli cudzoziemiec zmarł w Rzeczypospolitej Polskiej w czasie podróży, a nie miał w Rzeczypospolitej Polskiej miejsca zamieszkania lub miejsca zwykłego pobytu ani majątku oprócz rzeczy przy nim znalezionych, rzeczy te będą zabezpieczone z urzędu przez sąd, który zawiadamia o tym właściwego konsula.”;

63) art. 1143 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1143. § 1. Sąd z urzędu ustala i stosuje właściwe prawo obce. Sąd może zwrócić się do Ministra Sprawiedliwości o udzielenie tekstu tego prawa oraz o wyjaśnienie obcej praktyki sądowej.

§ 2. Sąd może zwrócić się do Ministra Sprawiedliwości również o udzielenie informacji co do istnienia wzajemności w stosunkach z państwem obcym.

§ 3. Celem ustalenia treści prawa obcego lub obcej praktyki sądowej albo istnienia wzajemności sąd może zastosować także inne środki, w tym zasięgnąć opinii biegłych.”;

64) w części czwartej w księdze drugiej tytuł tytułu IX otrzymuje brzmienie:

„Uzasadnienie prawomocnych orzeczeń i wydawanie zaświadczeń”;

65) po art. 1144 dodaje się art. 1144¹ w brzmieniu:

„Art. 1144¹. Jeżeli przepisy odrębne przewidują wydanie zaświadczenia na potrzeby uznania lub stwierdzenia wykonalności orzeczenia, ugody lub innego tytułu egzekucyjnego w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, zaświadczenie takie wystawia, stosując formularz określony we właściwych przepisach odrębnych, na wniosek zainteresowanego, przewodniczący w sądzie, który wydał orzeczenie albo zatwierdził ugodę lub przed którym ugoda została zawarta. W przypadku innych tytułów egzekucyjnych właściwy do wystawienia zaświadczenia jest przewodniczący w sądzie rejonowym, w którego okręgu tytuł został sporządzony.”;

66) w części czwartej tytuł księgi trzeciej otrzymuje brzmienie:

„Uznanie i stwierdzenie wykonalności”;

67) w części czwartej w księdze trzeciej tytuł tytułu I otrzymuje brzmienie:

„Uznanie orzeczeń sądów państw obcych lub rozstrzygnięć innych organów państw obcych”;

68) art. 1145—1148 otrzymują brzmienie:

„Art. 1145. Orzeczenia sądów państw obcych wydane w sprawach cywilnych podlegają uznaniu z mocy prawa, chyba że istnieją przeszkody określone w art. 1146.

Art. 1146. § 1. Orzeczenie nie podlega uznaniu, jeżeli:

- 1) nie jest prawomocne w państwie, w którym zostało wydane;
- 2) zapadło w sprawie należącej do wyłącznej jurysdykcji sądów polskich;
- 3) pozwanemu, który nie wdał się w spór co do istoty sprawy, nie doręczono należycie i w czasie umożliwiający podjęcie obrony pisma wszczynającego postępowanie;
- 4) strona w toku postępowania była pozbawiona możliwości obrony;
- 5) sprawa o to samo roszczenie między tymi samymi stronami zawisła w Rzeczypospolitej Polskiej wcześniej niż przed sądem państwa obcego;

6) jest sprzeczne z wcześniej wydanym prawomocnym orzeczeniem sądu polskiego albo wcześniej wydanym prawomocnym orzeczeniem sądu państwa obcego, spełniającym przesłanki jego uznania w Rzeczypospolitej Polskiej, zapadłymi w sprawie o to samo roszczenie między tymi samymi stronami;

7) uznanie byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego).

§ 2. Przeszkody określone w § 1 pkt 5 i 6 stosuje się odpowiednio do sprawy zawisłej przed innym niż sąd organem polskim lub organem państwa obcego oraz do rozstrzygnięcia wydanego przez inny niż sąd organ polski lub organ państwa obcego.

§ 3. Przepisów § 1 pkt 5 i 6 nie stosuje się, gdy orzeczenie sądu państwa obcego stwierdza, zgodnie z przepisami tego państwa o jurysdykcji krajowej, nabycie przez osobę mieszkającą albo mającą siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej mienia spadkowego znajdującego się w chwili śmierci spadkodawcy na obszarze państwa obcego.

Art. 1147. § 1. Osoba powołująca się na uznanie orzeczenia sądu państwa obcego jest zobowiązana przedstawić:

- 1) urzędowy odpis orzeczenia;
- 2) dokument stwierdzający, że orzeczenie jest prawomocne, chyba że prawomocność orzeczenia wynika z jego treści;
- 3) uwierzytelniony przekład na język polski dokumentów wymienionych w pkt 1 i 2 oraz w § 2.

§ 2. Jeżeli orzeczenie zostało wydane w postępowaniu, w którym pozwany nie wdał się w spór co do istoty sprawy, należy przedstawić dokument stwierdzający, że pismo wszczynające postępowanie zostało mu doręczone.

Art. 1148. § 1. Każdy, kto ma w tym interes prawny, może wystąpić do sądu z wnioskiem o ustalenie, że orzeczenie sądu państwa obcego podlega albo nie podlega uznaniu.

§ 2. Do wniosku o ustalenie, że orzeczenie sądu państwa obcego podlega uznaniu, należy dołączyć dokumenty wymienione w art. 1147, a do wniosku o ustalenie, że orzeczenie nie podlega uznaniu, urzę-

dowy odpis orzeczenia wraz z jego uwierzytelnionym przekładem na język polski.”;

69) po art. 1148 dodaje się art. 1148¹ w brzmieniu:

„Art. 1148¹. § 1. Wniosek, o którym mowa w art. 1148, rozpoznaje sąd okręgowy, który byłby miejscowo właściwy do rozpoznania sprawy rozstrzygniętej orzeczeniem sądu państwa obcego lub w którego okręgu znajduje się miejscowo właściwy sąd rejonowy, a w braku tej podstawy — Sąd Okręgowy w Warszawie.

§ 2. W terminie dwóch tygodni od doręczenia wniosku strona może przedstawić sądowi stanowisko w sprawie. Sąd może rozpoznać wniosek na posiedzeniu niejawnym.

§ 3. Na postanowienie sądu okręgowego w przedmiocie ustalenia przysługuje zażalenie, a od postanowienia sądu apelacyjnego — skarga kasacyjna; można także żądać wznowienia postępowania, które zostało zakończone prawomocnym postanowieniem w przedmiocie ustalenia.”;

70) art. 1149 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1149. Przepisy art. 170 i art. 400 stosuje się odpowiednio do prawomocnych postanowień sądu polskiego ustalających, że orzeczenia sądu państwa obcego orzekające rozwód lub unieważnienie małżeństwa albo ustalające nieistnienie małżeństwa podlegają uznaniu.”;

71) po art. 1149 dodaje się art. 1149¹ w brzmieniu:

„Art. 1149¹. Przepisy tytułu niniejszego stosuje się odpowiednio do rozstrzygnięć innych organów państw obcych wydanych w sprawach cywilnych.”;

72) w części czwartej w księdze trzeciej tytuł tytułu II otrzymuje brzmienie:

„Wykonalność orzeczeń sądów państw obcych lub rozstrzygnięć innych organów państw obcych oraz ugód zawartych przed takimi sądami i organami lub przez nie zatwierdzonych”;

73) art. 1150 i 1151 otrzymują brzmienie:

„Art. 1150. Orzeczenia sądów państw obcych w sprawach cywilnych, nadające się do wykonania w drodze egzekucji, stają się tytułami wykonawczymi po stwierdzeniu ich wykonalności przez sąd polski. Stwierdzenie wykonalności następuje, jeżeli orzeczenie jest wykonalne w państwie, z którego pochodzi, oraz nie istnieją przeszkody określone w art. 1146 § 1 i 2.

Art. 1151. § 1. Stwierdzenie wykonalności następuje na wniosek wierzyciela przez nadanie orzeczeniu sądu państwa obcego klauzuli wykonalności.

§ 2. Do wniosku o nadanie klauzuli wykonalności należy dołączyć dokumenty wymienione w art. 1147, a ponadto dokument stwierdzający, że orzeczenie jest wykonalne w państwie, z którego pochodzi, chyba że wykonalność wynika z treści orzeczenia lub prawa tego państwa.”;

74) po art. 1151 dodaje się art. 1151¹—1151⁴ w brzmieniu:

„Art. 1151¹. § 1. O nadaniu klauzuli wykonalności orzeka sąd okręgowy miejsca zamieszkania albo siedziby dłużnika, a w braku takiego sądu — sąd okręgowy, w którego okręgu ma być prowadzona egzekucja.

§ 2. W terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia odpisu wniosku dłużnik może przedstawić stanowisko w sprawie. Sąd rozpoznaje wniosek na posiedzeniu niejawnym.

§ 3. Na postanowienie sądu okręgowego w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności służy zażalenie, a od postanowienia sądu apelacyjnego — skarga kasacyjna; można także żądać wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności. Przepisu art. 795 § 2 nie stosuje się.

Art. 1151². § 1. Egzekucja na podstawie orzeczenia sądu państwa obcego może być wszczęta po uprawomocnieniu się postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności. Do czasu upływu terminu do wniesienia zażalenia na postanowienie sądu okręgowego o nadaniu klauzuli wykonalności, a w razie wniesienia zażalenia — do czasu jego rozpoznania przez sąd apelacyjny, postanowienie to stanowi tytuł zabezpieczenia. Sposób zabezpieczenia określa wierzyciel we wniosku o dokonanie zabezpieczenia. Dla orzeczeń obejmujących roszczenia pieniężne dopuszczalne są wyłącznie rodzaje zabezpieczeń wymienione w art. 747. W razie potrzeby rodzaj zabezpieczenia może określić na wniosek wierzyciela także sąd okręgowy w postanowieniu o nadaniu klauzuli wykonalności. Do zabezpieczenia tego art. 750—752⁶, art. 754¹, art. 755 i art. 757 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Wykonanie zabezpieczenia, o którym mowa w § 1, sąd okręgowy może uzależnić od złożenia przez wierzyciela kaucji. Dłużnikowi przysługuje pierwszeństwo zaspokojenia z kaucji złożonej przez wierzyciela przed wszystkimi innymi wierzycielami wierzyciela.

§ 3. W razie oddalenia zażalenia na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności albo wydania postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności sąd apelacyjny może uzależnić wykonanie orzeczenia sądu państwa obcego od złożenia stosownego zabezpieczenia przez wierzyciela. Sąd może, jeżeli na skutek wykonania orzeczenia mogłaby wyniknąć dla dłużnika niepowetowana szkoda, wstrzymać wykonanie orzeczenia do czasu upływu terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, a w razie jej wniesienia — do czasu jej rozpoznania przez Sąd Najwyższy.

Art. 1151³. W przypadkach, o których mowa w art. 840 § 1, podstawy powództwa o pozbawienie wykonalności orzeczenia sądu państwa obcego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nie mogą stanowić zarzuty co do przeszkód określonych w art. 1146 § 1 i 2.

Art. 1151⁴. Przepisy art. 1150—1151³ stosuje się odpowiednio do rozstrzygnięć innych organów państw obcych wydanych w sprawach cywilnych.”;

75) art. 1152 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1152. Ugody w sprawach cywilnych zawarte przed sądami i innymi organami państw obcych lub przez nie zatwierdzone stają się tytułami wykonawczymi po stwierdzeniu ich wykonalności, jeżeli są one wykonalne w państwie pochodzenia i nie są sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego w Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego). Przepisy art. 1151—1151³ stosuje się odpowiednio.”;

76) uchyla się art. 1153;

77) po art. 1153² dodaje się art. 1153³ w brzmieniu:

„Art. 1153³. Przepisów art. 1150—1152 nie stosuje się.”;

78) w części czwartej w księdze trzeciej po tytule III dodaje tytuły IV i V w brzmieniu:

„Tytuł IV.

Wykonalność europejskich nakazów zapłaty wydanych przez sądy państw członkowskich Unii Europejskiej

Art. 1153⁴. Europejskie nakazy zapłaty wydane przez sądy państw członkowskich Unii

Europejskiej, których wykonalność została stwierdzona w tych państwach na podstawie przepisów odrębnych, są tytułami egzekucyjnymi i podlegają wykonaniu w Rzeczypospolitej Polskiej po nadaniu klauzuli wykonalności.

Art. 1153⁵. Tytułom egzekucyjnym, o których mowa w art. 1153⁴, klauzulę wykonalności nadaje sąd rejonowy właściwości ogólnej dłużnika, a jeżeli tej właściwości nie można ustalić — sąd rejonowy, w którego okręgu ma być wszczęta egzekucja.

Art. 1153⁶. Przepisów art. 1150—1152 nie stosuje się.

Tytuł V.

Wykonalność orzeczeń sądów państw członkowskich Unii Europejskiej wydanych w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń

Art. 1153⁷. Orzeczenia sądów państw członkowskich Unii Europejskiej wydane w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń, opatrzone w tych państwach zaświadczeniem na podstawie przepisów odrębnych, są tytułami egzekucyjnymi i podlegają wykonaniu w Rzeczypospolitej Polskiej po nadaniu klauzuli wykonalności.

Art. 1153⁸. Tytułom egzekucyjnym, o których mowa w art. 1153⁷, klauzulę wykonalności nadaje sąd rejonowy właściwości ogólnej dłużnika, a jeżeli tej właściwości nie można ustalić — sąd rejonowy, w którego okręgu ma być wszczęta egzekucja.

Art. 1153⁹. Przepisów art. 1150—1152 nie stosuje się.”;

79) w art. 1162 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Wymaganie dotyczące formy zapisu na sąd polubowny jest spełnione także wtedy, gdy zapis zamieszczony został w wymienionych między stronami pismach lub oświadczeniach złożonych za pomocą środków porozumiewania się na odległość, które pozwalają utrwalić ich treść. Powołanie się w umowie na dokument zawierający postanowienie o poddaniu sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego spełnia wymagania dotyczące formy zapisu na sąd polubowny, jeżeli umowa ta jest sporządzona na piśmie, a to powołanie się jest tego rodzaju, że czyni zapis częścią składową umowy.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 29 września 1986 r. — Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2004 r. Nr 161, poz. 1688, z późn. zm.³⁾) w art. 73 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 21, poz. 125 i Nr 181, poz. 1287 oraz z 2008 r. Nr 182, poz. 1121, Nr 195, poz. 1198 i Nr 220, poz. 1431.

„2. Wpisanie wzmianki dodatkowej lub zamieszczenie przypisku w akcie stanu cywilnego na podstawie orzeczenia sądu państwa obcego lub rozstrzygnięcia innego organu państwa obcego następuje, jeżeli orzeczenie to podlega uznaniu na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego lub innych właściwych przepisów.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.⁴⁾) po art. 69 dodaje się art. 69a w brzmieniu:

„Art. 69a. Sąd karny orzekający o odpowiedzialności karnej za przestępstwo ma jurysdykcję w sprawie o roszczenia majątkowe wynikające z tego przestępstwa. Przepis ten stosuje się odpowiednio do prokuratora w postępowaniu przygotowawczym w sytuacji określonej w art. 69 § 2.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.⁵⁾) w art. 13 w § 2 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) cywilnych podlegających rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, z wyjątkiem spraw rozpoznawanych w europejskim postępowaniu nakazowym, oraz dotyczących depozytów sądowych i przypadku rzeczy.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 240, poz. 2052, z 2004 r. Nr 25, poz. 219 oraz z 2006 r. Nr 157, poz. 1119) art. 64 otrzymuje brzmienie:

„Art. 64. Sąd Najwyższy na wniosek Prokuratora Generalnego unieważnia prawomocne orze-

czenie wydane w sprawie, która w chwili orzekania ze względu na osobę nie podlegała orzecznictwu sądów polskich lub w której w chwili orzekania droga sądowa była niedopuszczalna, jeżeli orzeczenie to nie może być wzruszone w trybie przewidzianym w ustawach o postępowaniach sądowych.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 124, poz. 1151, z późn. zm.⁶⁾) w art. 106 uchyla się ust. 10.

Art. 7. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398, z późn. zm.⁷⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 19 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Połowę opłaty pobiera się od sprzeciwu od wyroku zaocznego i od wniosku o uchylenie europejskiego nakazu zapłaty.”;

2) w art. 24 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Opłatę stałą w kwocie 300 zł pobiera się od wniosku o:

1) ustalenie, że orzeczenie sądu państwa obcego lub rozstrzygnięcie innego organu państwa obcego podlega albo nie podlega uznaniu;

2) stwierdzenie wykonalności orzeczenia sądu państwa obcego lub rozstrzygnięcia innego organu państwa obcego albo ugody zawartej przed tym sądem lub organem lub zatwierdzonej przez ten sąd lub organ;

3) uznanie lub stwierdzenie wykonalności orzeczenia sądu polubownego lub ugody zawartej przed tym sądem.”;

3) po art. 27a dodaje się art. 27b w brzmieniu:

„Art. 27b. Opłatę stałą w kwocie 100 zł pobiera się od pozwu w sprawie rozpoznawanej w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń.”;

4) w art. 71 w pkt 7 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 8—10 w brzmieniu:

„8) wydanie zaświadczenia europejskiego tytułu egzekucyjnego;

9) uchylenie zaświadczenia europejskiego tytułu egzekucyjnego;

⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903 oraz z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344 i Nr 225, poz. 1485.

⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 188, poz. 1838 i Nr 228, poz. 2256, z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185, poz. 1907 i Nr 273, poz. 2702 i 2703, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 131, poz. 1102, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1410, 1413 i 1417, Nr 178, poz. 1479 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1044 i Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 64, poz. 433, Nr 73, poz. 484, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 136, poz. 959, Nr 138, poz. 976, Nr 204, poz. 1482 i Nr 230, poz. 1698 oraz z 2008 r. Nr 223, poz. 1457 i Nr 228, poz. 1507.

⁶⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 91, poz. 870 i Nr 96, poz. 959, z 2005 r. Nr 83, poz. 719, Nr 143, poz. 1204, Nr 167, poz. 1396, Nr 183, poz. 1538 i Nr 184, poz. 1539, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, z 2007 r. Nr 50, poz. 331, Nr 82, poz. 557, Nr 102, poz. 691 i Nr 112, poz. 769 oraz z 2008 r. Nr 171, poz. 1056.

⁷⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 126, poz. 876, 2007 r. Nr 21, poz. 123, Nr 82, poz. 560, Nr 123, poz. 849, Nr 125, poz. 873 i Nr 191, poz. 1371 oraz z 2008 r. Nr 228, poz. 1524.

10) wydanie zaświadczenia o utracie lub ograniczeniu wykonalności tytułu egzekucyjnego opatrzonego zaświadczeniem europejskiego tytułu egzekucyjnego.”;

5) w art. 79 w ust. 1 w pkt 2 w lit. c średnik zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. d w brzmieniu:

„d) pozwu w europejskim postępowaniu nakazowym, jeżeli uprawomocnił się europejski nakaz zapłaty;”.

Art. 8. 1. Przepisy niniejszej ustawy stosuje się do postępowań wszczętych po dniu jej wejścia w życie, z zastrzeżeniem ust. 2—5.

2. Jeżeli sąd miał jurysdykcję krajową w sprawie na podstawie określonej w przepisach dotychczasowych, jurysdykcja ta istnieje nadal, choćby ta podstawa nie była przewidziana w przepisach ustawy.

3. Sąd nie może uznać, że brak jest jurysdykcji krajowej, jeżeli w sprawie istnieje podstawa jurysdykcji określona w przepisach ustawy, choćby ta podstawa nie była przewidziana w przepisach dotychczasowych.

4. Przepisy art. 1130—1135⁴ ustawy wymienionej w art. 1 w zakresie dotyczącym wykonywania przez sądy polskie innych czynności niż przeprowadzanie dowodu, w brzmieniu określonym przepisami ustawy, stosuje się do czynności procesowych dokonywanych po dniu wejścia w życie ustawy, choćby postępowanie w sprawie wszczęte zostało przed dniem wejścia w życie ustawy.

5. Uznaniu lub stwierdzeniu wykonalności na podstawie przepisów ustawy podlegają orzeczenia, rozstrzygnięcia lub ugody, które zostały wydane albo zawarte lub zatwierdzone po dniu wejścia w życie ustawy.

Art. 9. Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 5, 9, 12 i 15—18 oraz pkt 78 w zakresie dodawanych art. 1153⁴, art. 1153⁵, art. 1153⁷ i art. 1153⁸, a także art. 7 pkt 1 i 3—5, które wchodzi w życie z dniem 12 grudnia 2008 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Kaczyński*